

rsk

Nilza og Claudemir Pires de Souza, fra Brasil, opptre under det syvende verdensmesterskapet i tango i Buenos Aires, Argentina i august 2009.

Skjemt og arvesølv

■ Anmeldt av
Arne Guttormsen

arne.guttormsen@vl.no 22 310 392

Norske Ballader er en av de gavene du ikke visste at du ønsker deg. Siden den har format av en tykk CD-utgivelse, aner du hva du er i ferd med å pakke opp. Først når du sitter der med en vakker og innholdsrik bok på 168 sider i hendene og lytter til de 30 balladene, begynner du å skjønne hvilken skattkiste vår eldgamle balladetradisjon er.

Vandring. I godt skrevne artikler får vi først en innføring i balladenes historie. Og allerede på ordet ballade, sporer vi av. På fransk betyr ordet *ballader* å gå; og når franskmennene trengte sitt eget ord for walkman, ble det derfor *balladeur*. Slik er det selvsagt også med balladene. Så norske er de egentlig ikke. De har vandret fra land til land med sitt frimodige innhold om inderlig kjærlighet, brennende hevnlust, sjalusi, selvmord, incest og voldtekt – eller som undertittelen sier «om drap og elskov, skjemt og lengsel blant riddere, jomfruer, kjemper og dyr».

Brudero. Når vi finner visjonsdiktet *Draumkvedet* og «Tordivelen og flua» (i Alf Prøysens versjon) i samme sanger, skjønner vi at balladebegrepet spenner vidt. Tidsmessig er vi i middelalderen, og den eldste er fortellingen om Folkvor Lommanssons

«Et utsøkt utvalg innspillinger og en parade av artister»

brudero. Denne visa handler om ren storpoltikk og tar utgangspunkt i at den svenske ridderen Folke Lagmansson røvet jomfru Ingrid før hun rakk å bli viet til et dansk drottsete. Folke og Ingrid levde i mange år ved det norske hoffet i Bergen, og det er kanskje der visen kan være diktet.

Billedkunst. Slike fortellinger får vi for hver av de 30 balladene som er fordelt på to CD-er. Ikke bare er artiklene velskrevne; alle visetekstene er selvsagt med, og det hele er også gitt en utsøkt utforming. Billedkunstneren Elise Jarem gjør mer enn å illustrere innhold. Hennes fremstilling av de to bortstjålne

CD FOLKEMUSIKK

Norske Ballader
– 30 ballader om drap og elskov, skjemt og lengsel blant riddere, jomfruer, kjemper og dyr
Grappa/Norsk visearkiv

En praktfull plateutgivelse som samler noen av våre beste sangere og 30 eldgamle viser.

kongsdotrene gir liv ikke bare til skikkelsene, men også til det faktum at det er eventyr, sagn og historie som flettes sammen i denne rikholdige, folkelige tradisjonen.

Øyonn Groven Myhren er en av musikerne som er med. Hun er også en av de få som står i en levende formidlings-tradisjon av disse balladene, hvilket vil si at hun har lært dem av sine folkemusikerforeldre som har lært dem av sine foreldre i mange ledd bakover.

Artistparade. Innspillingene er hentet fra tidligere utgitte plater. Den eldste innspillingen er med Alf Prøysen fra 1955. Ellers hører vi Arve Moen Bergset både i hans sølvklare guttesopran fra 1987 i «Kjem-pene på Dovrefjell» og i hans voksne stemme sammen med Bukkene Bruse i «Bendik og Årolilja». Ellers er dette et utsøkt utvalg innspillinger og en parade av artister der Agnes Buen Garnås, Kirsten Bråten Berg, Sinikka Langeland, Berit Opheim Versto og Odd Nordstoga er noen av navnene.

Blomstrer. Ingen vet hvordan balladene klang i middelalderen. Siden Trio Mediaeval, Lillebjørn Nilsen og Rita Eriksen også er med, er spennet stor i den fremføringspraksis som er lagt til grunn for utvalget. Det er ikke minst viktig i en tradisjon som både har sine røtter i kongens hoff og i fattigmanns stuer, og som kommer til i uttrykk i høyliterær stil så vel som i den rene skjemt.

Dessuten er utgivelsen en oppvisning av at norsk folkemusikk ikke bare lever i akademier og på tevinger, men blomstrer langt utenfor de striglede bed.